

'कोभिडसँग लड्दै काममा छन् कर्मचारी'

केदारप्रसाद देवकोटा: अध्यक्ष नेपाल निजामति कर्मचारी संगठन

मुलुक दुर्द महिलाएँ लकडाउनमा छ यो बेला कर्मचारीहरू के गाँडैछन् ?

- सरकारले कोभिड १९ नियन्त्रणका लागि चालेको कदमलाई सफल बनाउन देशभर रहेका कर्मचारीहरू अहिले आ-

आफुनो ठाउँबाट लागीरपरेका छन् ।

अत्यावश्यक काममा बोकेका कर्मचारीलाई

पनि सरकारले घरमे बसन भनेको छ ।

आवश्यक परेको खाइडमा कार्यालय प्रमुखले

बोलाउन कार्यालय जाने गरी अहिले थेरे

जसो कर्मचारी लकडाउनका कारण धमा

छन् । महामारीका रूपमा फैलिएको कोभिड

नियन्त्रणमा सबै कर्मचारीले सरकारलाई

सहयोग पुऱ्याइहेका छन् । स्थानीय तह,

स्वास्थ्य क्षेत्र, सुरक्षा, विद्युत खानेपानी

जस्ता विषयसँग सम्बन्धित क्षेत्रमा कार्यरत

कर्मचारी अहिले पनि कोभिडसँग लड्दै

काममा छन् ।

फिल्डमा खटिने कर्मचारीको सुरक्षा

लागि सरकारले आवश्यक उपकरण दिएको

छ ?

- कर्मचारी राष्ट्र सेवक हो । उसले

सहजतामा मात्र होइन विपद्मा पनि काम

गर्नु पर्न हुन्छ । थेरेजसो कर्मचारी अहिले पनि आफु जोगिएर काम गरिरहेका छन् । हामीले फिल्डमा खटिने कर्मचारीलाई वीमाको कुरा उठाएका थिए । संघीय सरकारले

कर्मचारीलाई २५ लाख रुपैयाँको वीमाको व्यवस्था गरेको छ । त्यस्तै अन्न आवश्यक स्वास्थ्य सामग्रीको पनि कुरा उठेको छ र

केही केही मात्रामा भए पनि ४० प्रतिशत कर्मचारीलाई लकडाउनमा भए पनि ४०

प्रतिशत कर्मचारी चाहिए फिल्डमा छन् ।

फिल्डमा खटिएका कर्मचारी जोखिममा पनि त होलाउन नि हैन ?

- हो कार्य क्षेत्रमा रहेका सबै कर्मचारी जोखिममा छन् । जोखिम बढ्दो भन्नैमा कर्मचारीले धर पनि त पाउदैन नि ।

हामीहरू राष्ट्रसेवक हो । राष्ट्रको सेवा गर्न सकेन्नै भने मुलुक कसरी चल्छ । सुरक्षा कर्मचारीको सबै कर्मचारी अहिले काममा छन् । खानेपानी, विद्युत वीमाको व्यवस्था गरेको छ ।

कार्यालय प्रमुखले आवश्यक स्वास्थ्य सामग्री उपलब्ध गराएको छ । त्यस्तै पर्याप्त थारेका वीमाको व्यवस्था गरेको छ । अहिले काममा भए परेको खाइडमा धमारा बसेका कर्मचारीलाई बोलाए रहेका छ । अहिले लकडाउनमा भए पनि ४०

प्रतिशत कर्मचारी चाहिए फिल्डमा छन् ।

अनि संगठनले चाहिए के गर्यो नि कर्मचारीका लागि ?

- संगठन आकैले केही गर्ने होइन । हामीले गर्नु पर्ने भने सहजीकरण गर्ने हो । हामीले राज्यलाई तैन हो गरेको छ । राज्यले नै हो आपाले राज्यलाई तैन हो गरेको छ ।

कोरोनाका कारण मुख्यकालाई समर्थ्य छ । यो वेला यो र त्यो यसले र त्यसले भन्नु भन्दा

संगठनले पनि त्यही मर्म र भावनालाई अगालेको छ । महामारीको सो समयमा

हामीले सरकारलाई सहयोग पुऱ्याएको छ । सरकारले गरेको आग्रह हामी सबैले मान्युपूँछ ।

अन्यथा, कर्मचारीका लागि ?

- संगठन आकैले केही गर्ने होइन । हामीले गर्नु पर्ने भने सहजीकरण गर्ने हो । हामीले राज्यलाई तैन हो गरेको छ । राज्यले नै हो आपाले राज्यलाई तैन हो गरेको छ ।

कोरोनाका कारण मुख्यकालाई समर्थ्य छ । यो वेला यो र त्यो यसले र त्यसले भन्नु भन्दा

संगठनले पनि त्यही मर्म र भावनालाई अगालेको छ । महामारीको सो समयमा

संगठनले सरकारलाई सहयोग पुऱ्याएको छ । सरकारले गरेको आग्रह हामी सबैले मान्युपूँछ ।

१४ अर्ब ...

संयुक्त बैठकमा आगामी आवाको बैजेट प्रस्तुत गर्दै उपलब्ध साधनस्रोत, अवसर र क्षमता परिचालन गरी शीघ्र अधिक उपलब्ध हासिल गर्दै विकासको गतिलाई निरन्तरता दिने बैजेटको उद्देश्य रहेको छ ।

साथै नागरिकका मौलिक हक र अधिकार उपलब्ध गराउन भएको खाइडमा अधिक उपलब्ध्य र प्रावित्त विकास समाजिक समाजबाट उन्मुख अर्थतन्त्रलाई अधि बढाउने बैजेटको उद्देश्य रहेको भनाउन थियो ।

बैजेटको उद्देश्य प्राप्त गर्न कोरोनालागायत सबै प्रकारका स्वास्थ्य जीखिमबाट नागरिकलाई सुरक्षित गर्न गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा शुलभ बनाउन दायरा विस्तार गर्ने प्राथमिकता दिइएको छ । यसैगरी स्वास्थ्य पूर्वाधार निर्माण तथा विस्तार र विकास, कोरोना भाइरसको रोकथाम तथा नियन्त्रण गर्दै कृपि, उद्योग, पर्यटन, रोजगारीको अवसर, सुरक्षित आवास, सुक्षमाको सुनिश्चित गर्न प्राथमिकता दिइएको अथमन्ती खातिवडाले बताए ।

आगामी आविभव सम्पन्न हने अधुरा आयोजनाको कार्यालय गर्ने, आराम्भ भएको खानेपानी, गुणस्तरीय शिक्षा, संधीयता कार्यालय गर्ने, अधिक प्रूँयाका विकास निर्माण, पारदर्शी शासन व्यवस्थालाई जोड दिइएको बजेटमा उल्लेख छ । संविधान, मुलुकका कानून, सरकारको नीति तथा कार्यक्रम, विनियोजनका सिद्धान्त र विग्रह विकास लाग्याल व्यवस्था र विदेशमा संयुक्त बैठकमा विनियोजनको बजेटमा उल्लेख छ ।

आगामी आविभव सम्पन्न हने अधुरा आयोजनाको कार्यालय गर्ने, आराम्भ भएको खानेपानी, गुणस्तरीय शिक्षा, संधीयता कार्यालय गर्ने, अधिक प्रूँयाका विकास निर्माण, पारदर्शी शासन व्यवस्थालाई जोड दिइएको बजेटमा उल्लेख छ । संविधान, मुलुकका कानून, सरकारको नीति तथा कार्यक्रम, विनियोजनका सिद्धान्त र विग्रह विकास लाग्याल व्यवस्था र विदेशमा संयुक्त बैठकमा विनियोजनको बजेटमा उल्लेख छ ।

आगामी आविभव सम्पन्न हने अधुरा आयोजनाको कार्यालय गर्ने, आराम्भ भएको खानेपानी, गुणस्तरीय शिक्षा, संधीयता कार्यालय गर्ने, अधिक प्रूँयाका विकास निर्माण, पारदर्शी शासन व्यवस्थालाई जोड दिइएको बजेटमा उल्लेख छ । संविधान, मुलुकका कानून, सरकारको नीति तथा कार्यक्रम, विनियोजनका सिद्धान्त र विग्रह विकास लाग्याल व्यवस्था र विदेशमा संयुक्त बैठकमा विनियोजनको बजेटमा उल्लेख छ ।

आगामी आविभव सम्पन्न हने अधुरा आयोजनाको कार्यालय गर्ने, आराम्भ भएको खानेपानी, गुणस्तरीय शिक्षा, संधीयता कार्यालय गर्ने, अधिक प्रूँयाका विकास निर्माण, पारदर्शी शासन व्यवस्थालाई जोड दिइएको बजेटमा उल्लेख छ । संविधान, मुलुकका कानून, सरकारको नीति तथा कार्यक्रम, विनियोजनका सिद्धान्त र विग्रह विकास लाग्याल व्यवस्था र विदेशमा संयुक्त बैठकमा विनियोजनको बजेटमा उल्लेख छ ।

आगामी आविभव सम्पन्न हने अधुरा आयोजनाको कार्यालय गर्ने, आराम्भ भएको खानेपानी, गुणस्तरीय शिक्षा, संधीयता कार्यालय गर्ने, अधिक प्रूँयाका विकास निर्माण, पारदर्शी शासन व्यवस्थालाई जोड दिइएको बजेटमा उल्लेख छ । संविधान, मुलुकका कानून, सरकारको नीति तथा कार्यक्रम, विनियोजनका सिद्धान्त र विग्रह विकास लाग्याल व्यवस्था र विदेशमा संयुक्त बैठकमा विनियोजनको बजेटमा उल्लेख छ ।

आगामी आविभव सम्पन्न हने अधुरा आयोजनाको कार्यालय गर्ने, आराम्भ भएको खानेपानी, गुणस्तरीय शिक्षा, संधीयता कार्यालय गर्ने, अधिक प्रूँयाका विकास निर्माण, पारदर्शी शासन व्यवस्थालाई जोड दिइएको बजेटमा उल्लेख छ । संविधान, मुलुकका कानून, सरकारको नीति तथा कार्यक्रम, विनियोजनका सिद्धान्त र विग्रह विकास लाग्याल व्यवस्था र विदेशमा संयुक्त बैठकमा विनियोजनको बजेटमा उल्लेख छ ।

आगामी आविभव सम्पन्न हने अधुरा आयोजनाको कार्यालय गर्ने, आराम्भ भएको खानेपानी, गुणस्तरीय शिक्षा, संधीयता कार्यालय गर्ने, अधिक प्रूँयाका विकास निर्माण, पारदर्शी शासन व्यवस्थालाई जोड दिइएको बजेटमा उल्लेख छ । संविधान, मुलुकका कानून, सरकारको नीति तथा कार्यक्रम, विनियोजनका सिद्धान्त र विग्रह विकास लाग्याल व्यवस्था र विदेशमा संयुक्त बैठकमा विनियोजनको बजेटमा उल्लेख छ ।

आगामी आविभव सम्पन्न हने

अतिक्रमणको पीडा अब खप्तु नपरोस्

आफूलाई ठूलो र लोकतान्त्रिक देश भन्ने भारतले पूर्व मेचीदेखि पश्चिम महाकालीसम्मका सबै नेपाली भूभाग अतिक्रमण गरेको छ। त्यसो त बुढापाकाले भन्ने गरेको कुरा हो कि 'ज पछि भ' आउँछ। अर्थात् 'ज' माने जग्गा र 'भ' माने भगडा। यसलाई जग्गा भए पछि भगडा हुन्छ भनेर बुझनुपर्छ। यसकै उदाहरण होला कि संधियार भारतले खुला सीमाना रहेको नेपालको ताप्लेजुङ, पाँचथर, इलाम र भक्तपुर तराईसँग जोडिएका हाम्रो सबै जिल्लामा सीमा अतिक्रमण गरेको छ। पछिलोपटक हाम्रो सार्वभौमिकतामा प्रहार गर्दै लिपुलेपश्चिम लिम्पियाधुरालाई मिसाएर नक्सा सार्वजनिक गरेर भारतले 'दादागिरी' समेत देखाएको छ।

भारतको परपीडक व्यवहार नौलो होइन। बेलायत सरकारको कृपाबाट स्थापित भारतको स्वाधीन इतिहास छैन। इष्ट इण्डिया कम्पनी नामको व्यापारिक प्रतिष्ठानको राजनीतिक गतिविधिले एकीकृत भएको भारत त्यसैले भूगोलमा ठूलो छ। तर स्वतन्त्र र अखण्डताको हिसाबले नेपालको बेरलै र गौरवमय इतिहास छ। मानवित्रमा सानो भएर पनि नेपाल विश्व समाजमा समान अस्तित्व भएको अखण्ड र सार्वभौम राष्ट्रको रूपमा परिचित छ। पूर्खाको त्याग, बलिदान, देशभक्तिले निर्माण भएको नेपाल संधियारको थिचोमिचोले आहत भएको छ।

यही समय भापा जिल्लासँग जोडिएका भारतका पश्चिम बंगाल र बिहार राज्यतर्फका हाम्रो भूभाग मिचिएको समाचार आएको छ। भारतीय सीमा सुरक्षा बल (एसएसबी) को दादागिरीले भद्रपुर नगरपालिकाको मेचीपारिको गाउँ, कञ्चनकबल गाउँपालिकाको पाठामारी, घेराबारी, भापा गाउँपालिकाको स्यालमारा लगायतका सीमावर्ती क्षेत्रमा एक हजार सात सय हेक्टरभन्दा बढी भूभाग अतिक्रमणमा परेको छ। सीमा नदी मेचीले प्रत्येक वर्ष धार परिवर्तन गर्दा एकातिर प्राकृतिक रूपमै नेपाली भूभाग घट्टो क्रममा छ भने जग्गे पिलरलाई बाढीले बगाएर अतिक्रमण गर्न सजिलो बनाइदिएको छ। नेपालतर्फ सीमा रक्षकको उचित प्रबन्ध नहुन्ते प्रभावकारी सुरक्षा नहुँदा दशगज्जा क्षेत्र पनि मिचिएको छ। भापामै मेची नदीले धार बदल्दा मेची पारि बनिएका इद घरपरिवारलाई भारत सरकारले कागजातका आधारमा भारतीय बनाएको बताइएको छ। कञ्चनकबलको घेराबारीमा नेपालको भूमि मिचेर भारतले सडक नै बनाएको छ भने तो मेस्स ल्याण्ड क्षेत्रमा समेत एकतर्फरूपमा सडक निर्माण गरेर समस्या चर्काइरहेको छ।

भारतको यस्तो हेपाह प्रवृत्तिको बिरोध गरेको धेरै भयो। यसैलाई मुहा बनाएर स्थानीयदेखि केन्द्रीय निर्वाचनमा कतिले जितेका पनि छन्। तर त्यसक्षेत्रका बासिन्दाको जीवन पद्धतिमा कुनै परिवर्तन आएको छैन। एकै ठाउँमा ठूलो भूभाग मिचेर राजनीतिक नक्सा प्रकाशन गरेको भने यो पहिलो हो। भारतले पिथौरागढबाट नेपालको भूभाग लिपुलेको हुँदै तिक्कतको मानसरोवर जोड्ने गरी बनाएको सडकका कारण चर्चा र विवाद चुलिएको हुई देशको सम्बन्ध निचिसियोस् ऊ गम्भीर हुनुपर्छ। सामाजिक, सांस्कृतिक, भाषिक, धार्मिक र रहनसहनका दृष्टिले समेत अत्यन्त नजिकको सम्बन्ध रहेको देश हुन्को नाताले भारतले असमभद्रारी र अविश्वासको बादल हटाउनुपर्छ। हाम्रो सरकारले पनि समस्याको फलाम तातेकै बेला संयमित, होशियार र जिम्मेदार भएर अतिक्रमणको दीर्घ पीडाबाट नेपाली जनता र नेपाल आमालाई मुक्त गराउनुपर्छ। प्रतिपक्षीहरूलाई समेत देशभक्तिको समान सूत्रमा जोडेर नेपाल आमाको छातिमाथि प्रहार गर्नेबिरुद्ध एकाकार हुने यो समय खेर नजाओस् सरकारले गम्भीर सक्रियता देखाउनै पर्छ।

डा. रत्नाबती श्रेष्ठ

कसैको मृत्युलाई
लिएर हामी विकेट
गन्दै स्क्रोर गर्न
थाल्छै भने हाम्रो
संवेदनाले अरु
केलाई छुन सक्छ ?
मानिसले किन
बुझैन- 'वाक्शल्यस्तु
न निर्हरु शक्यो
हादिशायो हि सः'
अर्थात् वचनरूपी
वाणलाई बाहिर
निकाल्न सकिँदैन
किनकि त्यो वाण
जस्तै हृदयमा
घुसिसकेको हुन्छ।

वचनमा दरिद्रता

'मुख छ त मुलुक छ' यसै कहाँ भनिएको हो र ! मानिसको रामो र नरामो व्यवहार बोलीमै निर्भर हुँछ। वाणी र वचनको मधुरता नै हाप्रो प्रहिचान हो। एकअकारप्रितिको आस्था र सम्मान पनि मानिसले एकअकारप्रिति गर्ने व्यवहार र बोलीमा निर्भर हुँछ त अचेल वाणी विभाउन थालेको छ। हामी जहाँ जनिमै, जुन संस्कारमा हुँकीर्यै र जुन परम्परामा आधारित हो, त्यसले भन्छ-

प्रियवाक्यप्राप्तनेन सर्वे तुष्टिन्त जन्तवः ।

तस्मात् तदेव वक्तव्य वचने का दरिद्रता ॥
अर्थात् प्रिय वाक्य या प्रिय वचनले नै सर्वे प्राणीहरू सन्तुष्ट हुँछन् । त्यसले प्रिय बोलौ, प्रिय वचन प्रदान गर्ने किन दरिद्रीपन देखाउने ?

भाषा विचार विनियमको माध्यम हो तर विचारको विनियम गर्दा पनि भाषामा प्रयोग गरिए शब्दले श्रोतालाई कस्तो असर पार्छ भनेर कुराचाहिं वक्ताले विचार गर्नुपर्छ।

प्रस्तुत लेख न त भाषाको अर्थ बुझाउन लेखिएको हो, न वाणी अर्थात् वचनको विनयशीलताबाबेर नै। यस लेखमा अहिले हाम्रो समाजमा मानिसहरूले प्रयोग गरिएका बोली, वचन

र वाणीका कारणले उत्पन्न हुँदै गरेको असंवेदनशीलताले चस्काएका केही पाटाहरू मात्र केलाउने जमर्को मात्र गर्दै छु।

हुन त मान्छे आफू जे छ, वचन र वाणीमा त्यही भक्तिक्लिने हो। मान्छेको सोचाहा, उसको परिवेश र उसको संस्कारले निर्धारण गर्छ, ऊ के हो भने। तर, मान्छे-मान्छे मिलेर बने समाजमा मान्छेकै वाणी मान्छेलाई बिभाइरहेको हुन्छ।

शास्त्र भन्छ- 'आत्मः प्रतिकूलानि परेणां न समाचरेत् ।'

अर्थात् आफूलाई प्रतिकूल लाने व्यवहार अरूलाई पनि गर्नुहुँदैन तर हामी त्यसो गर्दैनै। अहिले हाम्रो समाजमा आफूले जे गरे र जे भने पनि अरूले चाहिं आफूलाई मीठो वचन देओसू भने तीव्र अपेक्षा रहन थालेको छ।

देशको मेरुदण्ड राजनीति हो। राजनीति गर्नेहरू

सबैका आदर्श हुनुपर्छ। वचनमा मधुरता, कर्ममा निष्पक्षता र व्यवहारमा समानता हुनुपर्ने हो तर अचेल नेतृत्व पनि वचनको दरिद्रता भल्काउँदै क्षुद्र टिप्पणीमै उत्रिएको देखिन्छ।

देशको नेतृत्व गरेका व्यक्तिहरूले प्रयोग गरेको भाषा र बोली, संयम गुमाएका मान्छेहरूको जस्तै सुनिन्छ। के हामीले शिष्टता, आदर र सदूचावापुमाएको हो हो ? तर, अहिले हामी केही आक्रामक भएका हो। वचनको छुटाउले चर्चा कमाउने क्रम यति तीव्र छ कि कोही पल्लाडि परिन्छ कि भनेर गरी आगाडि बढल्न् । मानिसले फेरबुक, ट्रीटर जस्ता सामाजिक सञ्जाल त अस्तकै खेदो खन र आफौ प्रश्नसामा भरपूर उपयोग गरिएको छ सँगै वाणी र वचनमै पनि किन दरिद्र हु भनेर देखाउनेको छ।

विश्वभर कोरोना संक्रमणले आक्रान्त बनाइहाँदा ठूला शक्ति राष्ट्रहरू नै एकअकालाई तुच्छ आरोप लगाइरहेका छन्। उनीहरूको आरोप-प्रत्यारोप र व्यवहार हेर्दा लाग्छ, गुच्छा खेलिरहेका २ केटाकेटीका बीचको ढन्दू हो त्यो ।

नेपालमा कोरोना संक्रमित पहिलो विरामीको मृत्यु हुँदा पहिलो विकेट गिर्यो । भन्दै समाजिक सञ्जालहरूमा राशिएको थिए। कस्तो संवेदनाले हो यो ? कस्ती गर्नुपर्छ यति तीव्र रूपमा यत्ता छु शब्दच्चयन ? अस्पताल वासकराले चस्कैको मृत्युकु पुटि गर्नुपर्दा पहिले समाजिक सञ्जालमा विकेट गिराइलाले खेलाई हामी कहिलेदेखि भयो ?

९ दिन खालीको आमाको मृत्यु भएको अभियान शब्दच्चित्रमा वर्णन गर्न हतार गर्दैन्। मृत्यु अवश्यभावी छ तर कसैको संवेदनामा यति धैर्य मजाक गर्न छु त्यही राजनीतिको छन् ? कोरोना सङ्कटले आक्रान्त पारेका बेला यसकाट त्राप पाउने त्याको अस्पताल नसकिएला तर मुत्यु हुने क्रम बढिरहना यति त्यसको विकेट जस्ता निकृष्ट शब्दहरू प्रयोग गर्नेहरूलाई किन कसैको मृत्युको हुन्छ ।

कसैको मृत्युलाई निपार हामी विकेट गन्दै स्क्रोर गर्न थाल्छै भने हाम्रो संवेदनाले अरु केलाई छुन सक्छ ? मानिसले किन बुझैन- 'वाक्शल्यस्तु न निर्हरु शक्यो हादिशायो हि सः' अर्थात् वचनरूपी वाणलाई बाहिर निकाल्न सकिँदैन किनकि त्यो वाण जस्तै हृदयमा घुसिसकेको हुन्छ ।

के नेपाली शब्दकोश शब्दमा यति दरिद्र छ कि कसैको मृत्युलाई क्रिकेटको विकेटसँग तुलना गर्नुपर्छ, विशिष्टहरूले पनि विपक्षी वास्तविक आफूलाई मन नपरेको व्यक्तिप्रति केही अभियान दिँदा निकृष्ट विशेषण नै लगाउनुर्ने हो ? के सभ्य भाषामा आफूलाई दिँदा किन सकैको मृत्युको हुन्छ ।

त्यही शब्द अकाले आफूलाई प्रयोग गयो भने आफूलाई सम्य हुँदै कि हुँदैन ? भाषासँग मानवीय संवेदना जोडिएको हुन्छ । हाम्रो भाषामा शब्दको दरिद्रता छैन। त्यसले कसैको विकेट जस्ता निकृष्ट विशेषण न

